

Priloga vsak torek
in toča s političnim
vredno in v študiju
s političnjem na dan
za celo leto 2 40.-
za pol leta 1 20.-
za šest mesecev 1 10.-

Novičina za politična
opracila v tiskarni
sv. Cirila, karolično
ulica št. 5. Leta se
poličja do odprave.

Priloga št. 2. za
poličja do odprave.
Priloga št. 2. za
poličja do odprave.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga št. 2. za
poličja do odprave.
Priloga št. 2. za
poličja do odprave.

Priloga št. 2. za
poličja do odprave.
Priloga št. 2. za
poličja do odprave.

Priloga št. 2. za
poličja do odprave.
Priloga št. 2. za
poličja do odprave.

Priloga št. 2. za
poličja do odprave.
Priloga št. 2. za
poličja do odprave.

Štev. 2.

V Mariboru, dne 8. januarja 1903.

Tečaj XXXVII.

Celjska slovenska gimnazija.

Lani je bilo, na zaupnem shodu v Celju. Deželni poslanec dr. Dečko je imel ognjevit govor o celjskem vprašanju, in navdušenje zaupnikov pri njegovem govoru je priklopelo do vrhunca, ko je zborovalcem razvneto zaklical: »Iz Celja ne gremo nikdar!« »Nikdar«, je odmevalo po celi dvorani. In zaupniki so se razšli ter raznesli po celem slovenskem Štajerju trdno zagotovilo: »Iz Celja ne gremo nikdar!« Toda ni še minolo leto od onega zaupnega shoda, in že se širijo glede celjske slovenske gimnazije jako čudne vesti. Zatrjuje se nam, da je pri komisiji zaradi celjske slovenske gimnazije označil stavbeni svetnik Butta kot najpripravnejši prostor za celjsko gimnazijo stavbišče g. Gologranca pri Dečkovi vili. Temu se ni čuditi. Od g. Butte nismo nikdar kaj boljšega pričakovali. Toda to je hudo, da se zavzema za ta prostor tudi zastopnik celjske kmetске skupine v državnem zboru, g. Hugo vitez Berks.

Stavbišče Gologrančevo je oddaljeno od glavnega trga celjskega najmanj pol ure; pri slabem vremenu bo pa celo odrasli človek potreboval tja še več časa. Dijaki bi morali namreč večinoma stanovati v mestu, ker v bližini dotičnega kraja ni primernih

ljudij, ki bi sprejemali slovenske dijake na hrano in stanovanje. Kedor se hoče o tem prepričati, naj gre vprašat v občinsko pisarno celjske okolice. In če so kateri taki ljudje, so to delavci bližnjih tovarn, ki so, kakor je obče znano, večinoma socialni demokrati. Ali bi mnogi stariši hoteli ravno ljudem takega naziranja izročevati svoje otroke, o tem smemo pač opravičeno dvomiti. Tudi vestna vlada bi se morala na to okoliščino ozirati.

Manjkalo pa bi popolnoma in na vsak način, ako bi se postavila slovenska gimnazija na Gologrančevem travniku, primernih hiš za premožnejše dijake in profesorje. Naj nas nihče ne tolaži z razlogom, da je prihodnost Celja v Gaberjah, tam pri Dečkovi vili. Mogoče je, da se Celje v 20—30 letih tako razvije, da bi mogel tak zavod, kakor je celjska gimnazija, živeti v Gaberjah. A to je le mogoče. Čisto gotovo pa je, da bi slovenska »celjska« gimnazija pri Dečkovi vili prej že desetkrat usahnila, predno bi se Gaberje tako razvile.

V Gaberjah torej ni niti primernih nadzorovalnih ljudij niti primernih stanovanj za dijake. Ti bi morali večinoma stanovati v mestu, nekateri celo na Bregu ter potem-takem vsaki dan po dve uri (v slabem vremenu še več) izgubiti s hojo v šolo.

Odlični slovenski narodnjaki v Celju že sedaj izjavljajo, da bi ne mogli tako daleč pošiljati svojih otrok v gimnazijo. Dve uri hoje na dan v šolo in iz šole pa je tudi res velika zahteva. Posebno hudo bi bili s tem prizadeti revni, slabo obuti in slabo oblečeni dijaki; kajti v šolo morajo, in naj je potem vročina ali mraz, sneg, dež ali ploha. Gotovo se ne bi našel tako hitro in lahko oče, ki bi dal svojega sina pod takimi pogoji v gimnazijo v Gaberjah.

Težko bi bilo tudi na gimnazijo v Gaberje dobiti odličnih profesorjev. Delovale bi na gimnaziji le učne moči, ki bi jih usoda zanesla tje. Vsak bi občutil kot kazen, ako bi prišel na zavod, ki stoji v vasi in pol ure oddaljen od mesta. Če pa so profesorji nezadovoljni, ne delujejo s tistim veseljem, ki je pri odgojevanju neodhodno potreben. Kdor bi mogel, prosil bi se proč z zavoda, in stalno bi ostali tam le isti, ki bi morali ostati. Zavod bi torej ne prišel nikdar do ugleda in tudi ta okoliščina bi mnogo pripomogla do pomanjkanja dijakov.

Vsi ti razlogi nas prepričujejo, da bi gimnazija v Gaberjah ne mogla uspevati, ampak bi morala prenehati, in sicer prenehati zaradi pomanjkanja dijakov. In to hočejo nemškutarji, to hoče tudi vlada doseči. Vlada bi imela potem vzrok, da bi nam nikdar več

Listek.

Stari Bog še živi.

Dogodbica; poslovenil Višnjevicki.

»Hm!« Frančič se zamisli; »Pa zna vaša mati za to svoto?«

»Ne — hotela sem jo presenetiti, ko bi potrkala k nam kaka sila.«

»Torej imate hranilno knjižico?«

»Tega ne — jaz imam denar doma shranjen.«

Obličje nadzornika se je vedno bolj temnilo. »To je hudo«, reče kratko.

»Gospa Tilčnik«, reče čez nekaj časa odločno. »Ne morem vam, žalibog, prihraniti hišne preiskave.«

»Hišna preiskava? Pri nas?« zakriči vdova s pretresujočim glasom. »In danes zvečer?«

»Moja dolžnost mi veleva!«

»Matil odpravite naše goste«, zakliče razburjeno Jelica. »Recite jim, kaj se je zgodilo; njihovega pogleda bi ne mogla več prenesti. Vi pa, gospod nadzornik, spolnite svojo dolžnost. Naj se zgodi kar se hoče. Udam se vsemu, ker mi moja vest ničesar ne očita.«

Mati odide. Ni v stanu povedati gostom, kaj se je zgodilo. »Pripetila se je nesreča, boste že zvedeli. Le Anton naj ostane!«

Nekaj časa pozneje je bila soba prazna in oba policaja z Jelico vstopijo v sobo. Mladi ključavničar je bil ves iz sebe, ko je slišal, česar dolže njegovo nevesto; žalostno pa pristrčno jo objame in ji zatrdi, da ne verjame nikdar o resničnosti te obdolžitve.

Nadzornik stopi resno k njima.

»Z Jelico ne smeta skupaj ostati, gospod Veslič, ker se sumi, da sta sporazumljena. Stopite na to stran, vi Jelica, pa na ono. Med tem, ko bom preiskaval, Lipnik«, se obrne Frančič k spremljevalcu, »pazite ostro na oba; gospa Tilčnik me bo pa spremljala.«

Voljno prime žalostna mati svetilko ter spremlja starega prijatelja, ki še ni nikoli tako težko spolnoval svoje dolžnosti, kakor ravno sedaj. Ona ga je pa spremljala tem raje, ker je vedela, da nima nič tujega v svoji hiši in ker je poznala svojo hčerko kot pridno in pošteno. Najprej je preiskal v Jeličini sobi, potem v kuhinji, nato v sobi, kjer je bila postelja njenega brata in nazadnje v sobi — pa nikjer ni bilo niti najmanj sumljivega najti. Postelja in pohištvo, predali in obleka, vse je bilo preiskano in gospa Tilčnik je morala vse natanko povedati, od kod in kako je to dobila njena hči in kje je kupila. Podobe so bile snete s stene, pregledana peč, pometen pepel itd.

Nazadnje po dalj kot uro dolgem iskanju si hoče počiti od brezuspešne preiskave, kar zagleda še na mizici jerbašček s svežimi cveticami, kot darilo ženinovo. Skrbno privzdigne mahova tla, na katere je večča roka vrtnarja pritrdila ljube cvetke.

»O, ne uničite nam tega«, prosi vdova, »to je darilo Antona. Tam notri ni gotovo nič.«

»O tem sem prepričani«, beseda mu zamre na ustnicah, obraz se mu zmrati, s tresočo roko potegne v košček časnika zavit predmet izpod mahu. Hitro odviije papir. Majhna skatljica se prikaže; odpre pokrov in ukradeni biserji se zasvetijo v žarki luči nasproti.

Jelica zakriči in pade na stol. Nadzornik pa, globoko dihaje, stopi k njej in jo prime za ramo:

»Torej vendar, Jelica«, reče ostro. »Torej vendar — kdo vam je pa dal ponarejeni ključ, da ste odprli predal?«

Sedaj se dvigne Jelica. »Gospod nadzornik, pri nebeškem Očetu, oh verujte mi — kako je ta skatljica prišla med cvetlice. Gospodu Likavcu nisem nikdar vzela ničesar, niti vinarja vrednosti — in celo te bisere!«

»Tudi najboljše srce lahko premaga skušnjava«, reče nadzornik. »Ako je to resnica, Jelica, govorite odkrito — radi vašega

ne dovolila nobene gimnazije, in jako lahko bi se izgovarjala s smrtjo gimnazije v Gaberjah. To pa moramo na vsak način preprečiti!

Kakor so sedaj razmere, morali bi Slovenci s svojo gimnazijo brez vsake odškodnine na Gologrančev travnik. Slovenci pa zahtevajo, da se mora spodnja gimnazija v Celju samem razširiti v celo gimnazijo.

G. Hugo vitez Berks ima baje v Celju tudi nekaj pristašev, toda hvala Bogu, le jako malo. Zato se nam zdi potrebno, da se ukrene:

1. Naj se skliče shod spodnještajerskih zaupnikov in naj se pokliče gosp. Hugo vitez Berks z njegovimi pristaši na odgovor. Celjsko vprašanje je skupno vprašanje vseh štajerskih Slovencev, zato zahtevamo shod vseh spodnještajerskih slovenskih zaupnikov. Ako bi vitez Berks ne hotel priti na tak shod, ali ako bi se na shodu ne mogel opravičiti, naj ga pozovejo volilci po političnih družtvih, da odloži mandat.

2. Tak shod se mora vršiti na vsaki način, naj potem vitez Berks hoče priti nanj ali ne. Slovenci morajo izjaviti nasproti vladi, da zavzema vitez Berks v celjskem vprašanju stališče, ki je njim na škodo in proti njihovi volji. Naša volja je in ostane: Iz Celja mi ne gremo!

3. Shoda naj ne skličejo celjski prvaki, ker ima mogoče gosp. Berks tudi med njimi somišljenikov. To se bo nemara izvedelo na shodu. Ampak shod naj skliče državni poslanec g. Fr. Robič, kateremu je bilo v državnem zboru izročeno celjsko vprašanje, katero mu je sedaj g. Berks tako temeljito zavozil, ali pa deželnega glavarja namestnik g. dr. Fr. Jurtela, ki je načelnik kluba slovenskih deželnih poslancev ter vsled tega po stari navadi nekak naš vrhovni voditelj.

Če pa se sedaj nič ne ukrene, potem pa itak Slovenci nismo vredni, da se živimo. Potem naj se uresniči klic: Za nami potop!

očeta, radi vas! Pred kaznijo vas ne morem varovati, ali delal bodem, kolikor mi bo mogoče, za vas, ako mi poveste odkritosrčno!

»Jelica, ljubo dete! — za celi svet — reci, ako si bila res zapeljana«, prasi uboga mati in solze se ji vdero po licu.

»Mati, torej ste tudi vi zgubili zaupanje v mojo nedolžnost?« zakliče očita hčerka.

»Ali ta skatljica —«

»Jaz ne vem, kako je prišla sem! Vem le to, da je nisem djala notri.« In pri tem je ostalo ubogo, mlado dekle, v kljub vsem prigovarjanjem nadzornika. Tako mu ne preostaje drugega, kakor spolniti ostali del njegove dolžnosti.

»Jelica, vi morate z menoj — ne morem drugače ...«

Četrť ure pozneje stopita iz hiše v temno noč. Jelica gre omahuje na strani nadzornika. Njen ženin jo spremlja z žalostnim srcem. »Tolazi mamó, Anton«, ga prasi jokaje, ko je vzel slovo. »Reci ji, naj bo mirna, jaz sem nedolžna — nebo mi bo stalo na strani.«

III.

Globoko zamišljen je sedel nadzornik potem, ko je spravil Jelico v preiskovalni zapor in oddal bisere trgovcu. Tiho sedi in

Deželni zbor štajerski.

Dobili smo naslednje pojasnilo: V Šoštanj, dne 3. jan. 1903. Slavno uredništvo »Slov. Gospodarja«, Maribor. V vašem cenj. listu z dne 1. t. m. se nahaja v poročilu iz dež. zbora neka pomota. G. Žičkar namreč ni stavil nikakega predloga, pač pa sem jaz stavil sledeči predlog: »Dež. zbor naj sklene, da se ustanovi na primernem kraju političnih okrajev Slov. Gradec ali Celje kmetijska šola z enoletnim tečajem in slovenskim podučnim jezikom za kmetijske sinove, ki so namenjeni se s kmetijstvom pečati.« Z velešovanjem Vošnjak. — K temu imamo pripomniti, da smo povzeli poročilo o zasedanju deželnega zbora po drugih listih, ki so vsi — torej pomotoma — imenovali Žičkarja kot predlagatelja. Izvirno poročilo iz deželnega zbora nam je zadnjič došlo prepozno.

Politični ogled.

Nadvojvodinja Marija Valerija se preseli s svojo rodbino na cesarski dvor ter bo pri očetu-cesarju opravljala na zunaj dolžnosti gospodinja. Njen dvor se v to svrhu pomnoži. Ako se ta vest uresniči, potem je gotovo, da so govorice o odstopu cesarja neosnovane.

Na Kranjskem napreduje nemškutarstvo. Velika nevarnost je, da bode prišla občina Jesenice pri prihodnji občinski volitvi v roke nemškutarjev. Nemški most do Adrije se pridno zida! — Ker se je nemškim Kočevcem dovolila cela nemška gimnazija, zahteva »Slov. List«, da se morajo za Slovence kočevskega okraja na tej gimnaziji ustanoviti slovenske paralelke.

Češko-nemška pogajanja so se začela na Dunaju zadnjo soboto dne 3. t. m. Nemci iz Moravske so ob tej priliki izjavili, da se ne marajo posvetovati skupno z odposlanci iz Češke in tako se sedaj odposlanci iz Češke in odposlanci iz Moravske posebej posvetujejo. V imenu Čehov je naglašal dr. Pacak, da so za spravo. Toda jezikovno vprašanje se mora urediti ne samo na Češkem, ampak tudi na Moravkem in v Šleziji ter sploh v vseh deželah, koder prebivajo slovanski narodi. To je edino pravo stališče!

Avstrija in Rusija. Kakor smo poročali, prišel je ruski minister zunanjih stvari grof Lambsdorf na Dunaj, da se z našimi državniki pogovori, kako bi se dali skupno

spušča počasi oblake dima iz ust proti stropu. Današnji dogodek mu ne gre iz spomina. Zakaj je moral ravno on iti preiskavat k družini svojega nekdanjega prijatelja? In vendar je to storil rajši, kakor da bi bil prepustil komu drugemu, da je naznanil ubogi vdovi kolikor mogoče mirno strašno novico. In sedaj, — kaj naj premišluje, kaj naj misli o dekletu, ker skoraj ni mogoče, da bi bila zmognjena takega dejanja? Seveda je bila zapeljana — pa od koga? Ključavničar je dober in pošten človek. Kako pa je prišla skatljica med cvetlice? Skatljica, ta je bila dokaz proti njeni nedolžnosti. Nadzornik se grabi za glavo. — Hm, zakaj bi pa res ne bilo? Še druge reči je že doživel!

S silo se skuša otresti teh misli — prime za košček časnika, ki je ležal pred njim; bil je tisti, v katerega je bila zavita skatljica z biseri. Oko se mu ustavi na neki pesmi, v kateri se prepeva lepa navdušena slovanska pesem. To ga raztrese in lahek nasmehlja se mu prikrade na ustnice. Nato jezno zamrmra nekaj pred se in obrne list, da bi nadaljeval. Pa ravno manjka zadnji del. Papir je bil iz poljskega časnika in odtrgan tako, da ga je še nekoliko ostalo v omenjenem časniku. Nadzornik je odložil papir, ne da bi se še kaj dalje brigal. Jutri hoče preiskovati naprej.

preprečiti nemiri v Makedoniji. V prvi vrsti se mora ozdraviti gmotna uprava Makedonije. Največjo nezadovoljnost povzroča namreč sedanji način, da se uradnikom po več mesecev ali pa tudi celo leto ne izplačujejo nikake plače ter so navezani po večjem na darila in pa celo na ropanje pri krščanskem prebivalstvu, ki se upravičeno upira takemu nasilju. Da se odpomore temu glavnemu vzroku vednih uporov, nameravajo velesile uvesti nekako nadzorstvo. Gotov del dohodkov Makedonije se bo stekal v posebno blagajno, iz katere se bodo plačevali uradniki, ki pa v bodoče ne smejo biti izključno mohamedovci. Sodi se, da bodo velesile same vplivale na izvolitev uradnikov. Vse te spremembe bi pa seveda silno omejile vpliv sultanove vlade. Vsled tega se prav lahko zgodi, da se bo sultan na vso moč upiral takim spremembam z najrazličnejšimi izgovori, konečno bo pa ostalo le vse pri starem. Besedi, groženj in opominov, je sultan že vajen, kaj drugega se mu pa itak ni bati. Seveda se v tem slučaju pojavijo novi nemiri in priti utegne celo do vojske z Bolgarijo. Morda se v letu 1903 odstrani večja nevarnost še z razpravami, pogajaji in konferencijami, pozneje je pa nastop vojske nezogiben.

Avstrija in Ogerska. Dne 31. dec. po noči sta se avstrijski in ogerski ministrski predsednik zjediniła zaradi pogodbe med obema državnima polovicama. Vsebina pogodbe se ni razglasila, ampak to se zgodi še le, ko se predloži pogodba državnima zboroma, da jo sprejmeta. Naši in ogerski vladni listi zatrjujejo, da bo pogodba obema državama na korist. Kdo pa to verjame?

Bolgarija. V bolgarskem sobranju je te dni predložil finančni minister Sarafov svoj govor o gmotnem stanju Bolgarije za leto 1903. Po tem proračunu ima Bolgarija še 2 milijona frankov primanjkljaja, a minister upa, da ga pokrije še do konec leta ter da se prihrani čez 7 milijonov frankov. Po tem proračunu znaša dohodek za leto 1903 98,107,000 fr., a izdatek 97,682,871 fr. Izvenredni trošek za železnice in morske luke Varna in Burgas je znašal 10,352,233 fr., pa se bode kmalu pokrtil, ker so se tako železnice ko pristanišča dala dobro v najem. K temu je opomniti, da Sarafov ni v tem najemu, ki se je sklenil z nemškimi tvrdkami, videl nobene nevarnosti za narodno blagostanje bolgarskega prebivalstva. Slovan tako rad dela tlako!

Zanimivosti državnih proračunov. Silno poučen jezik govore državni proračuni

Drugi dan napiše v razne liste oklic, da se išče oni deček, ki je prinesel Jelici poročilo, naj pride v trgovino. Da bi se hitreje oglašil, razpisal je precej visoko nagrado, seveda iz svojega lastnega premoženja, ker se država ni brigala za tako reč — vendar se ni nikdo oglašil. Zasliši se enkrat vdovo, ženina in Jeličini sestričini — pa izpoved vseh teh mu naznanja le dobrosrčnost in poštenost jetnice, kakor tudi štedljivost in pridnost njeno ter mu izbijejo popolnoma iz glave sumnje, da bi jo zapeljal njen ženin. Poda se torej še enkrat k Jelici, govori ji na srce, ne kot sodnik, temveč nežno, ganljivo kot oče — ona pa ostane neomahljiva v svoji trditvi.

Vpraša jo še, ali morda nima kakega sovražnika, ki bi ji hudo želel. — Zlahtno srce deklice odgovori, da nima nobenega sovražnika, da bi ona zanj vedela.

Nadzornik se odstrani. Nobena dvomba — Jelica Tilčnik bode morala biti obsojena. Vse okoliščine govore proti nji, in kaj naj izda njeno zatrjevanje o nedolžnosti, ko pa se je pri njej našlo blago in še tako skrbno skrito! In vendar — čim več občuje z njo, tem bolj je prepričan o njeni nedolžnosti. Vedno premišluje, kako bi se dal ta nerazvozljiv voz razvozlati, vendar od nikoder pomoči!